

Christien Crouwel verbindt verschillen

'Cultuurchristendom is niet verkeerd'

De Raad van Kerken vertegenwoordigt in Nederland 5,5 miljoen leden. De Raad kwam het afgelopen jaar veel in de publiciteit. Algemeen secretaris Christien Crouwel zat regelmatig bij beleidsmakers in Den Haag aan tafel. 'We moeten niet alleen de bezemwagen van de overheid zijn.'

Kathinka Minzinga

De Raad van Kerken klinkt als een belangrijk orgaan. Is zijn invloed inderdaad groot?

'We hebben in 2019 twee keer bij staatssecretaris Tamara van Ark van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan tafel gezeten. Eerder in het jaar met de brochure *Werkende Armen* en de tweede keer bij de aanbidding van het Armoede-rapport: 'Arm. En wat doet de kerk?'. Ook voor 2020 hebben we een uitnodiging om verder te praten. De kerk is de grootste vrijwilligersorganisatie van Nederland.'

Voorafgaand aan het akkoord over het kinderpardon hebben we als Raad van Kerken een intensief gesprek gehad met toenmalig staatssecretaris Mark Harbers van Justitie en Veiligheid en met Madeleine van Toorenburg van het CDA. Dit viel in dezelfde periode als de voortdurende kerkdienst in de Haagse Bethelkapel, die veel publiciteit teweegbracht. Ook het thema duurzaamheid stond dit jaar hoog op de agenda met de brochure 'Van God is de aarde en al wat daar leeft.' Momenteel bespreken we het onderwerp mensenhandel. Allemaal thema's die de kerk zichtbaar moeten maken in de samenleving. Voor het gesprek met de overheid hebben we de overkoepelende Raad wel nodig.

We hopen natuurlijk dat wat wij bespreken zijn weg vindt naar de plaatselijke raden toe. Dan zijn de grotere en kleinere lidkerken aan zet. Het is aan de kerken om dat wat wij bespreken verder te brengen in de eigen gelederen. Hoe krijg je het grondvlak geënthousiasmeerd? Persoonlijk ben ik heel erg voor inbreng van onderaf,

bottom-up, maar hoe krijg je dat georganiseerd? Het zijn dezelfde vragen als in de partijpolitiek.

Om dat te verwezenlijken is het belangrijk dat de thema's waarmee de kerken samen optrekken, helder en behapbaar zijn en dat we de mensen die het werk uitvoeren daartoe voldoende toerusten. Zo heeft onze werkgroep-vluchtelingen onlangs een goede brochure geschreven ten behoeve van hen die met vluchtelingen werken: 'Geloven voorbij grenzen'. Daarover is vervolgens een werkdag georganiseerd. Er zit veel enthousiasme bij de plaatselijke raden, maar om werkelijk wat te bereiken hebben ze wel support nodig van de eigen pastores en hun thuiskerken.'

U bent bezig met een rondgang langs de verschillende kerkgenootschappen. Komen daar ook thema's uit voort die u nu wilt agenderen?

'Dat is niet de bedoeling van mijn bezoeken. Ik wil heel graag ter plaatse ervaren waar het hart van de verschillende genootschappen sneller van klopt. Het thema van de Wereldraad van Kerken is: Een pelgrimage van gerechtigheid en vrede. In het kader van mijn kennismaking met onze lidkerken ben ik daarom aan een eigen 'pelgrimage' begonnen. Een pelgrim bezoekt een spirituele plek.

Vanouds zijn dat plekken waar kracht van uitgaat. Die kracht wil ik ervaren en meenemen. Elke keer dat ik ergens op bezoek ben, denk ik: Oh wat mooi! Van dit kerkgenootschap wil ik eigenlijk wel lid van worden! Natuurlijk zijn er verschillen tussen

gaan. In de jaarlijkse oecumenelezing van 17 januari 2020 stond het thema identiteit centraal. Zo zijn er binnen de Raad altijd twee poten: Het geloofsgesprek en de samenlevingsvragen.'

het verzet in Duitsland tegen het nationaalsocialisme van Hitler, is door zijn opstelling en theologisch werk van grote betekenis geworden. Naar aanleiding van zijn 75ste sterfdag op 9 april worden in 2020 in het hele land verschillende bijeenkomsten

'Spreek over ethische thema's is belangrijk'

kerken, zelfs grote verschillen als het gaat om dogma's, waar de één meer gewicht aan hecht dan de ander. Je kunt dogma's zien als lantaarnpalen, die ons bijlichten op onze weg door de geschiedenis. Enerzijds zijn de lantaarnpalen aan het begin van de weg niet echt noodzakelijk meer als je al een eind verder bent. Anderzijds was je misschien nooit gekomen waar je nu bent, zonder die palen aan dat begin. Binnen de Raad moet je met verschillende denkwijzen kunnen omgaan.

Ik zie mijn functie vooral als dienend. Het is bemoedigend om te zien hoe kerken door hun lidmaatschap van de Raad meer open komen te staan voor wat er buiten hun eigen genootschap gebeurt. Als secretaris moet je een verbinder zijn. Initiatieven zijn er altijd met het oog op het grotere geheel.

Binnen de landelijke Raad zijn verschillende beraad- en projectgroepen werkzaam. De Raad bepaalt hoe zij in de publiciteit treden of standpunten naar voren brengen. Dat maakt uiteindelijk dat daar krachtige standpunten en initiatieven uit voortkomen. Zo is in 2019 de brochure 'Van God is de aarde en al wat daar leeft?' uitgebracht. Hier lezen we waarom duurzaamheid tot het hart van kerk en geloof behoort. Diaconale projecten verbinden. Lastiger zijn ethische thema's, maar het blijft wel heel belangrijk om die gesprekken aan te

Rechts claimt de zogenoemde 'joods-christelijke' identiteit. Wat vindt u daarvan?

'Ik stel dan de vraag terug: hoe werkt het dan uit? Door de Bijbel, bron voor zowel de Oosters-Orthodoxe, de Rooms-Katholieke, als de Protestantse traditie, loopt één rode draad: de zorg voor de weduwe, de wees en de vreemdeling. Laat men zich daardoor gezeggen? Feitelijk gaat het om handelen en beleid conform die draad, anders wordt het spreken over die joods-christelijke identiteit hol.'

Het cultuurchristendom is niet verkeerd. De betekenis van advent mag bijvoorbeeld best meer bekend zijn! Er is in Nederland mijns inziens een wat krampachtige scheiding tussen kerk en staat. Ooit bedoeld zodat de staat zich niet zou bemoeien met de benoemingen van kerkelijke posten. Nu is het andersom gegroeid. Soms is er vanuit de overheid een schouderklopje voor de inzet van kerken, maar we willen als kerken niet alleen maar de bezemwagen zijn voor wat de overheid laat liggen.

Als Raad van Kerken hebben we vele partners bij wie we aansluiten bij initiatieven en andersom. Zo organiseren we dit jaar bijvoorbeeld samen met Pax de Walk of Peace in Almere en andere plaatsen. We nemen deel aan een aantal activiteiten van de Roos van Culemborg om de Duitse predikant Bonhoeffer te herdenken. Bonhoeffer, die actief deelnam aan

en multimediale projecten georganiseerd. Verder staat op initiatief van de Protestantse Kerk Nederland een landelijke viering in het kader van 75 jaar bevrijding in de Laurenskerk in Rotterdam op de agenda, die wij mede-organiseren.'

Hoe ervaart u de band met de Wereldraad van Kerken?

'We zien bij de Wereldraad een sterke focus op de ongelijke verhouding Noord-Zuid en daarmee op thema's die vanuit het Zuiden worden aangedragen. Het overkoepelende thema is 'A Pilgrimage of Justice and Peace'. Onze taakgroep Pelgrimage heeft de opdracht die thema's te vertalen naar de Nederlandse kerken. In de volgende Assemblee van de Wereldraad, in 2021, zal er voor de komende acht jaar weer een nieuw thema vastgesteld worden. De voorbereidende gesprekken wijzen op kwesties van *gender* en racisme.'

'De scheiding tussen kerk en staat is soms krampachtig'



De Raad bestaat uit 14 lidkerken en 4 geassocieerde leden. De Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk Nederland zijn de grootste genootschappen. Verspreid over heel Nederland zijn 240 plaatselijke Raden aangesloten. Christien Crouwel is sinds 1 januari 2019 algemeen secretaris van de Raad van Kerken.